

pinigų, ne ant ko tie pinigai buvo išleisti. Pinigai ejo į kasą kun. Lecherto, ir tas elgėsi su jais kaip su savo loconais, niekam neisiduodamas rokundos. Kiti turtingesni pirkė daiktus į bažnyčią (Wienas lietuvis, sako, nupirkęs brangią ceratą patiesti ant tako per visą bažnyčią. Minys koms ta cerata nepatikusi, jos susipjausčiusios ją ir pasitęsios sau savo sklyčiūse; tas pats lietuvis nupirkęs kitą geresnę). Be to lietuviui įtaisė bažnyčiai už savo pinigų faktorius, kurie kasztavę apie 15 sw. Žodžiu sakant, lietuviui pridėjo prie bažnyčios daug savo pinigų, ne skaitant jau to, kad jie daug savo pinigų išleido ant bažnyčios paszwentimo. Dabar atsiskirdami nuo Lecherto, jie ne norėdą dowaoti jam savo pinigų: jis ir dar bar laiko juos savo globoje, raszinėja į juos lenkiskais laiszkais ir kartas nuo karto suseina su komiteto sanariais. Tikisi, kad kun. Bakanaukas padės jiems į rengti lietuviską bažnyčią ir parapiją. Mat kun. Bakanaukas sakęs, kad jis, įstodamas į zokoną Lecherto (koks tas zokonas, nežinau) padėjęs pas aną 770 sw. kaucijos, kad jis atsėjęs tuos pinigų, apwersę juos ant bažnyčios ir paragyjęs diti ant tos bažnyčios teipogi kelis turtingus ponus. Tėp ty ponų yra wiens angliskas V. Pace, kurio patį yra lenk. Ta ponia Pace, paragsėjusi tėp lietuvių labdarė, žadanti teipogi prisidėti prie statybos bažnyčios, ji jau turinti sukoktawus pinigų, dabar kolektojuanti tėp lenkų. Kun. B. žada teipgi laikyti lietuviams kuniją lietuvių. Tokiu budu lietuviams lieka toki keliai: arba prisidėti prie kun. Bakanauko ir jo lenkiskos kompanijos, arba parsikviesti sau kuniją lietuvių ir wisą žada daryti su juom. Tą klausimą iszriszo wyskupas, sakdamas į delegatus, kad kun. B. negalys buti lietuvių kunigų, kad turys kelti kitur. Rodos to galėjo užtekti, kad apsirinkti sau tikrąjį kelį. Už paskiwietimą lietuvių kunigo nebutų galėjęs pykti nė kun. B. nes paskyrimas kunigo priguli ne nuo lietuvių, tik nuo wyskupo. Bet lietuvių laukia sudo augstausio, sudo kardinolo Leduchowskio ir tikisi, kad Lechertas bus paszawlintas ir kad lietuviams teksenti įrngtoji Lecherto bažnyčia. Kiekwienas rados turėtų suprasti, kad tas wilkimas yra bereikalingas, kad wisame butų gerai turėti lietuvių kuniją, juo kad pats Bak. žada laikyti lietuvių kuniją. Turėdami savo kuniją, lietuvių turėtu ir naudą wisą. Dabar nėra nė kokios twarkos. Lietuvių szelpia kun. B., renka jam kolekta, o tuom tarpu kun. B. negali nė laukti mirztanczių ir jų spawiedoti. Keno yra toks padawadyjimas, sunku žinoti, bet wiagi reikia stebėti, kad dwaiszka waldžia yra suwis apleidus lietuvių, uždraudama kun. B. laukti mirztanczių. Dwaiszkoji waldžia gal mislyja, kad lietuvių gal szauktis kun. Lechertį ir isz jo naudotis, bet kun. L. nemoka lietuviskai ir negal prigulicizai atlikti dwaiszku lietuvių reikalų. Teisybė kun. Lechertas giriasi mokąs lietuviskai ir begėdiszkai priima lietuvių ir spawiedo. Bet per wisą spawiedę lietuvių tik iszgirsta „asz taw dod iszriszima“! Tuos žodžius, sako, jis iszmokęs nuo wienos isz sawo minyszku, kuri rasiusi teipogi kunigams pamokslus. Beje, bespawiedodamas kun. Lechertas laikys priesawę kokią tai „gramatiką“, į kurią žiurėdams, gals suprastį žmonių griekius. Isz kun. L. lietuvių labai pasipiktinge. Bet pabėgę nuo wienos lenkiskos bažnyčios, ar tik ne pateks lietuvių globai kitos lenkiskos bažnyčios?

Kun. Bakanaukas ir jo kompanija yra lenkai, kurie ant lietuvių wis gi žiuri isz augsto kaip

ant žmonių tamsių ir duodančių wadžioti sawę už nosies. Jei kun. Bakanaukas įrengs bažnyčią ir pridės sawo pinigų, tai niekuomet negalima tikėtis, kad ta bažnyčia prigulės prie lietuvių. Tokia wiltis tai butų suwis waiszka. Lenkai duos pinigų ant pastatymo lietuviskos bažnyčios! Tai tik lietuvių yra toki mulkiai, ką padeda statyti lenkams sawo bažnyčias. Bažnyčia, pastatyta kun. Bakanauko tekė ne lietuviams, bet paciam Bakanaukui, arba dwaiszškai waldžiai. Bet jeigu lietuvių ir nepriimtų swetimų pinigų ir norėtu iszstatyti tik už sawo pinigų, tai ir turėtume wargą po tektų bažnyčia lietuviams. Lietuvių Londono da neismokę yra wiesi sumaniai didesnius reikalus teip, kaip kitos tautos, arba lietuvių Amerikos. Amerikoj turi sawo laikraszius, turi sawo draugystes, komitetus, pramokę yra wiesi wiesus reikalus, o ir toli tai wadawai (kaip wa kun. Krawczunas) įstengia da uždumti žmonėms akis ir su jų pagelba wartyti sawo purwinus darbus; o ką gi sznekėti apie Londono lietuvių, kurie ne tik ką ne turi sawo laikraszių, bet neskaityti nė kitių laikraszių, ne turi nė gerų wadowų, nė gerų draugyszių, nė komitetų, kurie mokėtu prigulicizai wiesi wiesus reikalus. Įrengdami lietuviskai-lenkiską parapiją, lietuvių neturėjo parapijos kmiteto, ir dėlto pinigų teko dowaoti kun. Lechertui. Dabar nors ir minawojamas yra wadwos komiteto, bet po teisybės suwis nėra parapijos komiteto „Vienybės“ lietuvių, kuris daro žygius parapijos reikaluose ir duoda reikalingus kasztus. Bet „Vienybės“ lietuvių yra tai ne parapijos komitetas tik darbininkų draugystė, kuri rupinasi ne tiek apie dwaisziskus kiek apie swietiziskus žmonių reikalus, tai yra t. v. draugystė sawitarpinės paszelpos. Prie „Vienybės“ priguli dabar tik 80 sanarių, ir negalima reikalauti, kad tie 80 sanarių, prigulėdami prie „Vienybės“ kasos, duotu pinigų ant reikalų parapijos. t. y. ir ant reikalų tų, kurie nepriguli prie „Vienybės“. Komitetas „Vienybės“, apsėmęs wesi parapijos reikalus, susiprato rinkti kolekta kun. Bakanaukui, nieko ne waikeianciam dėl lietuvių, o nesusi-prato rinkti pinigų ant parapijos žygių, ant parazyymo skundų ir t. t. Wiens isz komiteto sanarių pasakė, kad „Vienybės“ komitetas ir parapijos komitetas tai yra wis tiek. Tuom tarpu įstatymuose „Vienybės“ to suwis nerasa kyta, kad „Vienybės“ tai yra parapija ir nieks isz sanarių „Vienybės“, surinkdams pinigų, ne mislyja apie szelpimą parapijos reikalų. Jeigu komitetas nežino įstatymų, tai ką galima tikėtis nuo sanarių „Vienybės“? Tame dalyke gali but pilna sawwalė. Tik laimė da, kad sanariai komiteto yra daugiausiai žmonės ateisinti ir jeigu ką padaro neteisinaigai, tai iszeina ne isz piktos wailos. — Dėlto reiktu pirma isz-aszkinti sau sawo padėjimą, susiprasti, apsiszwiesti, o paskui mislyti apie statymą bažnyčios.

Jonas.

Isz Amerikos.

Bjaurus nusidėjimas ir toks jau atlyginimas.

MEMPHIS, TEN. 20 mylių nuo Canton, Mis., miestelyj St. Anne piktadariai negrai iszwėrė į namus naszlės Gambrel; ką su jų padarė, nežinia, bet paskui lygiai ją kaip ir wisos jos 4 waikus pri-riszo, įkalinėję wagių į grindis, apliejo su kerosinu ir uždegė. Žinoma, wisa szeimyna sudegė. Kadangi po trm prapuolė kaimynystoj gyvenantis negras Leflore, tai jį ir nužirėjo, pradėjo jiesz-koti, ir pagawo netoli to miestelio. Suimtas negras, žinodamas gerai, kad negali laukti nė jokio susimylėjimo, prispawino. Mionios žmonių nusiwlko jį prie Gambrelienės namų, sukwė lūžą, ant jo prisizo negrą, aplaistę su kerosinu ir gwyw sudegino. Norėjo padaryti tą patį ir su kitu nužiurėtu negru Smithu, bet kad apie jo kalte nebuwo persitikrinę, tai tą tuom tarpu paliko, bet jeigu suras ir jį kaltu, žinoma, kad ir jį tas pats likimas laukia.

Wakas su dwiem galwom.

JERSEY CITY, N. J. Moteris žydo sziaucziaus Izaako Epsteino pagimdė czia waiką su dwiem galwom. Wiena galwa szito wai-ko yra paprasto didumo ir tikroje wietoje, antroji gi mažesnė yra ant kairiojo peties. Didesnėji galwa yra apžėlusi plaukais, antroji gi wisai plika, bet weidas aiszkus, tik akių iki szio antroji galwa neatmerkė. Wakas tas gywena jau trys sanwėtės ir kaip daktarai mena, gali augti ir gywenti kaip ir normalizski waiikai.

Lenku seimai.

Wienu kartu atsibuwo dabar seimai swarbiausiu lenkiskų organizacijų: Lenkiskio Związko mieste Grand Rapids, Mich. ir kunigų wedomo Zjednoczenia katolickiego. Kaip matyt, neprigulmingas nuo tikėjimo Związkas eina drutyn, parenta gi ant tikėjimo Zjednoczenie jau ne auga ir nesidrutina, bet eina silpnyn.

Grįzmdantis miestai.

Miestos Butte, Montanoj, pastatytas ant kalno iszkilusio nuo lygumos. Nuo neseniai wienok tasai kalnas pradėjo slugti žemyn, nežinia dėl kokių priezaszių. Ant ploto wienos mylios ilgio ir ½ pločio ne liko jau mieste nė wienos triobos, kuri ne butų su-trukusi: muniurių triobų sienos suškilo ir plyzėjai, slugstant kal-nui, darosi wis didesni, medines gi triobos wisai iszskirpė.

Japoniszka garlaiwu kompanija.

Japoniečiai rengiasi parengti reguliariszką garlaiwų liniją ant waižiojimo pasażierių ir taworų isz azijatiszkų portų į Ameriką. Garlaiwiai tos linijos bėgios nuo Yokahamos į San Francisco, Tacoma ir Seattle, teipogi į Chinų ir į maskolizskus portus Azijos sausžemio.

Gaisras.

KNIGHTSTOWN, IND. Siautė czia pereitą sanwaitę baisy gaisras, kurisai užgimė nuo gazo eksplozijos. Prie gesinimo trys ugnegesiai likosi griuwanczius wienų namų sienos užmzsti; sužeisti gi yra daugiaus.

Nelaimė kastynese.

POTTSVILLE, PA. Shenandoah City anglų kastynese apstiklo baisy dujų eksplozija, kuri iszgriobė kastyinių olų užberė 22 darbininku. Wias isztraukė dar gy-wus, bet sunkiai sumankyti.

Nelaimė ant geležinkelio.

Netoli Granite Canyon station, Wyominge, ant Pacific geležinkelio susimuszė greitis truksis taworiui. Prie to žmogystos likosi užmzstos, o trys sunkiai apkultos.

Wisa szeimyna nusinuodino.

WARSAW, IND. Wisa szeimyna gyvenanczi czia wokiezio Russo užsinuodino nuo surio. Pats Russ numirė, dar 3 užsinuodiniusių daktarai ne turi wilties nuo mirties iszgelbėti.

Snelgas.

Per wisą pereitą sanwaitę siautė sniego pustymai kalnuose apie Leadville, Col. Rods kalnuose žiema užstoja wisda ankszciaus, bet szį metį ji užstoja ankszciaus negu tai budawo kitais metais.

Isz darbo lauko.

MACDONALD, W. VA. Ap-linkinėse anglų kastynese darbai eina gerai.

ELWOOD CITY, PA. Czianyszkstė Tin Plate Co. didina sawo blėtos dirbtuwes.

SPRING VALLEY, ILL. 2000 kalnakasių Spring Valley Coal Co. pakėlė sztraiką.

CAMPBELL, OH. Susitwėrė czia nauja kompanija, kuri pastatys geležies dirbtuwę.

EASTON, PA. Sterlingworth Ry. Supply Co. ketina czia pastatyti naują plieno liejyčią.

BEAKER, PA. Pittsburgo kapitalistai rongiasi czia pastatyti didelę plieninių dudų dirbtuwę.

BRISTOL, PA. Czianyszkstos geležies dirbtuwės bus padidintos; jas nupirko kita kompanija.

NASHUA, N. H. Darbai czianyszkstos drato dirbtuwes eina labai gerai, dirba per dienas ir per naktis.

MARTINE FERRY, OH. Langhlinio blėtos dirbtuwės, dėl stokos anglų, likosi uždarytos.

COMBRIDGE, OH. Czianyszkstos geležies dirbtuwės likosi ant neapbrėžtuoto laiko uždarytos.

JOLIET, ILL. Darbai Phoenix geležies dirbtuwes eina gerai ir yra wiltis, kad teip bus per ilgesnį laiką.

SHAMOKIN, PA. Pradėjo dirbti Natalia kastynes, o į mėnesį laiko priims prie darbo 1200 darbininkų.

STELING, ILL. Baigia rengti naujas Dillono & Griswoldo drato dirbtuwes; neužilgio pradės dirbti.

CUMBERLAND, MD. Dirbtuwės American Tin Plate Co., kurios gana ilgai iszstowėjo, neužilgio pradės dirbti.

COSHOCOTON, OH. Czianyszkstos plieno liejyčios bus padidintos ir paskui priims prie darbo daugiaus darbininkų.

HOBARD, OH. Czianyszkstai augsti pecziai Andrews & Hitchcock Iron Co. pradėjo dirbt, dirba labai gerai.

BARTON, MICH. Sinclair kastynese darbininkai pakėlė sztraiką. Jie reikalauja dinesnio už sawo darbą užmokesnio.

ATLANTA, IND. Sudegė czianyszkstos American Tin Plate Co. dirbtuwes, bet kompanija ketina jas atstatyti isz naujo.

MUSKOGON, MICH. Baigia statyti czia naujas blėtos dirbtuwes. Darbus isz žada pradėti lapkriczio mėnesyje.

WILKES BARRE, PA. Dirbtuwės Sheldon Axle Co. likosi pariduotos; nauji sawininkai žada ne užilgio pradėti jose darbus.

MUSCATINE, IA. Czianyszkstos plieno liejyčios bus perkeltos į kitą wietą, bet kur, to dar nieks nežino.

BEVIER, MO. Kalnakasiai aplinkinių kastynių sztraikuoją; jie tiki, kad pasiseks jiems sztraiką laimėti.

ST. PAUL. Giseriai czianyszkstų geležies liejyčią pakėlė sztraiką, bet greitai susitaikė su darbdawiais.

Wakarinėj Virginijoj prie kokso peczių darbai eina gerai. McDonald stato 50 naujų peczių, Keystone gi net 200.

LINGO, MO. Sztraikas czianyszkstų anglekasių pasibaigė, darbininkai susitaikė su darbdawiais ir sugrįžo prie darbo.

CENTRAL CITY, MO. Sztraikas kalnakasių Dekoven kastynių pasibaigė, darbininkai, iszsztraikawę 18 mėnesių, sugrįžo prie darbo.

NEW ALBANY, IND. Ohio Falls geležies dirbtuwes nupirko nauja kompanija ir, po atlikimui reikalingų pertaisymų, pradės dirbti.

TERRE HAUTE, IND. Darbai kastynese szito apskriczio eina gerai, dirba pilną laiką, tik tulose kastynese ant Linton dirba pusę laiko.

PITTSBURG, PA. Czianyszkstė Standard Underground Cable Co. mieste Perth Amboy neužilgio pastatys naują telegrafams dratų dirbtuwę.

MOKEWOOD, PA. Southern Connellsville Coke Co. stato czia 16 naujų kokso peczių, kur kokas bus dirbamas kitoku budu negu senuose pecziuose.

WILLIAMSPORT, PA. Czianyszkstos blėtos dirbtuwes pradėjo dirbti su dwiem darbininkų atmainom; prie darbo priims daugiaus darbininkų.

CONNELLSVILLE, PA. American Wire & Steel Co. netoli Southfield pastatys 1000 naujų kokso peczių. Wisi tie pecziai turi but pastatyti į 10 mėnesių.

KANRAS CITY, MO. Sztraikai kastynese Leavenworth Coal Co. ir Hove & Riverside Co. pasibaigė; darbininkai susitaikė su darbdawiais ir sugrįžo prie darbo.

ALLEGHENY, PA. Jenningso no dirbtuwes ant Preble av. nupirko kita kompanija; atlieka dar reikalingus taisymus ir neužilgio jose prasidės darbai.

HOMESTEAD, PA. Czianyszkstos Carnegie Co. dirbtuwes stato daugiaus geležies tarpinimo peczių. Paskui priims prie darbo daugiaus darbininkų.

LISSABON, OH. 400 kalnakasių Salun Co. anglų kastynių pakėlė sztraiką. Palowė dirbė ir darbininkai Cherry Valley kastynių. Darbininkai reikalauja pakėlimo užmokesnio po 10c. nuo to nos.

DENVER, COL. Geležinės kompanijos žitame sztete didina sawo dirbtuwes: Fuel & Iron Co. ant padidinimo dirbtuwų ketina apwersti net kelis milijonus doliarų. Tą patį daro ir kompanija Puebloj.

CONNELLSVILLE, PA. Darbai prie kokso peczių eina wis gerai. Pereitą sanwaitę degė szitame apskritij 17988 pecziai. Grieko Co. uždegė 25 naujus peczius, Adelaidoj szif sanwaitę pradės dirbti 16 naujų peczių.

PEORIA, ILL. Czianyszkstos cukraus dirbtuwes užgimė sztraikas: peczkuriai pareikala wo 8 darbo walandų ir 2 dol. ant dinesno užmokesnio, bet kad jų reikalawimą atmetė dirbtuwų sawininkai, jie metė darbą; su jais ir kiti isz wiso 800 darbininkų palowė dirbė.

ISZ Lietuwiszkų dirwu.

Kada pabaigsime polemikas su kunigais?

Skaitant mūsų laikraszius, tankiai randame pasiskundimus ant dwaiszkų wadowų ir isz wisų nurodytų argumentų matyt, kad tie pasiskundimai teisingi, kadangi isz pasiskundimų ty matyt, jug besiskundžianti spranta, kas yra geras ir kas blogas. Prieždis sako: be neteisybių arba paklydimų negalėtume pažinti ir teisybės. Ir isz tiesų, kad wisi butume teisingais, nebutu wiszskai nė jokių neteisybių, ta da garbintume augstiausią teisybę, o neteisybės wisi apėžintume; turi buti tarp žmonių neteisybės, per kurias teisingi užsielpo amžina garbė, turi buti ir paklydimai ant swieto, idant žmonės galėtų klaidingus kelius nuo teisingų atskirti: ir tiesias medžio negalėtume tiesiu wadinti, kreiwio niekada nematę.

Wisose tautose ir wisose lyumose yra paklydimai, nes tie isz-puola isz žmonių prigimimo. Griekime prie mūsų nesutikimų su kunigais. Ką žmonės bei parapijonai sulaukia nuo sawo kunigėlių? Ar jie iszklauso jų pasiskundimus? Ar wisi kunigai atsiliepia per tą patį laikraszių, kuriame patilpo jų apkalbinimai? Ne. Isz to galima suprasti, jog apkaltinanti laikraszčiai turi tiesę. Wienas ar kitas kunigas nors neatsiliepia per laikraszių, bet ne retai, atsi-tojęs ant ambonos, iszkeikia raszėjus ir laikraszčius, ir susirinkusius bažnyčioj klausytojams pasako tokių puikų su keiksmiais pamokslą, kokio niekur daugiaus neiszgirsi. Wietoj perkartinėjimų žmonių pasiskundimų, musų kunigai wien drebia žodžius paniekinimo, gramzdina peklon podraug ir tuos laikraszčius, kurie priima rasztą nupeikinczius kunigų blogus darbus ir raszėjus; jeigu peikia, tai peikia ne wisus kaltus, bet tik tuos, kurie dryso nupeikti kunigų uigo blogus darbus. Kodėl todėl mieli kunigėliai stengiatės apginti tik wieną sawą pusę? Jei-gu norite buti teisingais, tai bauskite tuos nusidėjėlius, o nedengkite po ploszcziumi jų nepaweis-lingus darbus, kaip kad dabar darote! Pagal mano silpną iszma-nymą rodosi, kad kiekwienas dar-bas turi silpnas ir geras puses; kunigas, kaip ir sziaip žmogus, gali nusidėti, bet reikia neuž-mirszi, kad kunigo sukydimas yra deszimts ir daugiaus kartų žymesniu negu sziaip žmogaus praszziokėlio, nes ant paskutinio silpnųjų mažai kas paisy.

Paskutiniuose laikuose musų parapijose užgimė tiek argelių su kunigais, kad isz to užgimė jura lietuwiszkas prieždis: kur nėra lietuwiszko kunigo, ten žmo-nės gywena ramiai, ten nėra tiek wisokių nesutikimų; kaip tik paskiwiecia kunigą ir jis pagy-wena metus, tuoj kyla wizoki nesutikimai. Parapijonai, kol paskiwietė kunigą ir parapiją sutwėrė, turėjo daug garsinti lygiai per laikraszčius kaip ir žodžius, žmo-nes prikalbindami prie aukų, kad tik daugiaus tukstanczių surinkti ir už juos statyti Diewo namą. Gawus kunigą, naujai atėjusiam ne kas iszpuola daryti, kaip su-tikti pagal wietinių agitatorių surėdymą, bet tik gawna atsisėsti metus, du, na ir pradėda pir-miausiai nepkęsti parapijos isz-rinkto komiteto, ypatingai kasie-rius; jeigu tasai nepasiduoda teip lengwai, tai kunigas dėl žmo-nių akių pastato sau žinomus mulkių ir komitetų, su kuriais ka-nori, tą ir daro: komitetas neži-no nė kiek įėjimų yra, nė kiek morgeczių ant bažnyčios ir t. t. Anie pirmutiniai fundatoriai, nam-tydami tokią networką, nežino ką daugiaus daryti, kaip per laik-raszčius skystiesi ir žmonėms nu-rodyti, kaip jie skaudžiai apsiwile ant sawo geradėjo kunigo. Isz to ir pakyla waidai, nes kupi-gui nepatinka, kad atsiranda žmo-nės nepasiduodanti despotiz-szininkai, jie metė darbą; su jais ir kiti isz wiso 800 darbininkų palowė dirbė.

DAMJONAITIS.

wisokių nesutikimų; kaip tik paskiwiecia kunigą ir jis pagy-wena metus, tuoj kyla wizoki nesutikimai. Parapijonai, kol paskiwietė kunigą ir parapiją sutwėrė, turėjo daug garsinti lygiai per laikraszčius kaip ir žodžius, žmo-nes prikalbindami prie aukų, kad tik daugiaus tukstanczių surinkti ir už juos statyti Diewo namą. Gawus kunigą, naujai atėjusiam ne kas iszpuola daryti, kaip su-tikti pagal wietinių agitatorių surėdymą, bet tik gawna atsisėsti metus, du, na ir pradėda pir-miausiai nepkęsti parapijos isz-rinkto komiteto, ypatingai kasie-rius; jeigu tasai nepasiduoda teip lengwai, tai kunigas dėl žmo-nių akių pastato sau žinomus mulkių ir komitetų, su kuriais ka-nori, tą ir daro: komitetas neži-no nė kiek įėjimų yra, nė kiek morgeczių ant bažnyčios ir t. t. Anie pirmutiniai fundatoriai, nam-tydami tokią networką, nežino ką daugiaus daryti, kaip per laik-raszčius skystiesi ir žmonėms nu-rodyti, kaip jie skaudžiai apsiwile ant sawo geradėjo kunigo.

Isz to ir pakyla waidai, nes kupi-gui nepatinka, kad atsiranda žmo-nės nepasiduodanti despotiz-szininkai, jie metė darbą; su jais ir kiti isz wiso 800 darbininkų palowė dirbė.

Swietiszki mokytesni žmonės norėtų, kad bundant musų tautai isz lėtargiszko miego, drauge kiltų ir žmonėms reikalingos tautiszkos įtaisos, kurios atnesztų mums naudą kaip swietiszską, teip ir doriszską, o kad iki szio wisas ran-kose kunigų (kunigų ypatoje yra wisa įtekme, ką jie liepia, to žmo-nės klauso), kas jiems nepatin-ka, nuo to žmonis draudžia, ir szjaidien wisas lietuvių pasirėmi-mas ant bažnyčios: už tai ką kas raszys neraszys, tai patiks ant kelio bažnyčią ir kunigą; mat ant to remiasi wisa lietuvių politika.

Szjaidien retai lietuwiszkų bažnyčioj iszgirsti pamokslą isz ewangelijos iszguldoma arba aiszkinantį doriszkus principus, bet daugiausiai girdi keiksmus ant žmonių, kad negana duoda aukų ant bažnyčios, kad neklusas bažnyčios pamokslų ir t. t.; kunigai užmirsza, kad jie pats retai ką yra moking, kad nieks su prie-warta, keiksmiais nepriwiliosi.

Mums užstoja keltį Krawczu-nai, užmirsę Diewo prisakymus, iszsižadėję su wis tautos kunigėliai, kurie isz ambonų szaukia: „žmo-nės moksłą igiję, nuo Diewo atsi-kreips“. Tie mat nesupranta, kad žmogus praregėjęs, atsiakreips nuo netikusio kunigo, bet ne nuo Diewo. Žwelgkite szjaidien į Pran-cuziją arba Wokietiją, ten ku-nigų nėra teip daug, o žmonės į wisą tiki, ką kunigai sako, bet užtai ty tautų kunigai Diewo mokslą skelbia, ne skelbia moke-lu neapykantos ir kerzeto priesz kitai tikinczių ir laiswamanų, jis ir laikraszčius, ir susirinkusius bažnyčioj klausytojams pasako tokių puikų su keiksmiais pamokslą, kokio niekur daugiaus neiszgirsi. Wietoj perkartinėjimų žmonių pasiskundimų, musų kunigai wien drebia žodžius paniekinimo, gramzdina peklon podraug ir tuos laikraszčius, kurie priima rasztą nupeikinczius kunigų blogus darbus ir raszėjus; jeigu peikia, tai peikia ne wisus kaltus, bet tik tuos, kurie dryso nupeikti kunigų uigo blogus darbus. Kodėl todėl mieli kunigėliai stengiatės apginti tik wieną sawą pusę? Jei-gu norite buti teisingais, tai bauskite tuos nusidėjėlius, o nedengkite po ploszcziumi jų nepaweis-lingus darbus, kaip kad dabar darote! Pagal mano silpną iszma-nymą rodosi, kad kiekwienas dar-bas turi silpnas ir geras puses; kunigas, kaip ir sziaip žmogus, gali nusidėti, bet reikia neuž-mirszi, kad kunigo sukydimas yra deszimts ir daugiaus kartų žymesniu negu sziaip žmogaus praszziokėlio, nes ant paskutinio silpnųjų mažai kas paisy.

DAMJONAITIS.

Isz Nashua N. H.

Apie czianyszkstus lietuvių da iki szio nieko ne buwo girdė-ti, bet zwiesios spinduliai pradė-da užgriebti ir musų brolius. Da-bar laiszkų nesziotojas į mus bu-telius atnesza kas sanwaitę 4 num. „Lietuvos“ ir 2 num. „Vie-nybės“. Bet ką gi likusieje apie 60—70 musų tautiečių weikia? Tie tai bijo zwiesios ir welyja bedugnese tamsybese tunoti: siegu užklausi katrą, kodėl neuž-siraszo laikraszčio, tai gawni at-sakymą: „oi kas ten welinas yra toj gaziotoj, kaip ana we Tara-daijoj, tiktai bobų padurkai ir neuž-nėns gywena ramiai, ten nėra tiek wisokių nesutikimų; kaip tik paskiwiecia kunigą ir jis pagy-wena metus, tuoj kyla wizoki nesutikimai. Parapijonai, kol paskiwietė kunigą ir parapiją sutwėrė, turėjo daug garsinti lygiai per laikraszčius kaip ir žodžius, žmo-nes prikalbindami prie aukų, kad tik daugiaus tukstanczių surinkti ir už juos statyti Diewo namą. Gawus kunigą, naujai atėjusiam ne kas iszpuola daryti, kaip su-tikti pagal wietinių agitatorių surėdymą, bet tik gawna atsisėsti metus, du, na ir pradėda pir-miausiai nepkęsti parapijos isz-rinkto komiteto, ypatingai kasie-rius; jeigu tasai nepasiduoda teip lengwai, tai kunigas dėl žmo-nių akių pastato sau žinomus mulkių ir komitetų, su kuriais ka-nori, tą ir daro: komitetas neži-no nė kiek įėjimų yra, nė kiek morgeczių ant bažnyčios ir t. t. Anie pirmutiniai fundatoriai, nam-tydami tokią networką, nežino ką daugiaus daryti, kaip per laik-raszčius skystiesi ir žmonėms nu-rodyti, kaip jie skaudžiai apsiwile ant sawo geradėjo kunigo.

Isz Calumet, Mich.

Lietuvių yra czia ne daug; apsiwedusių yra tik wiena szeimyna, newedusių wrysyzkių bus į 15. Dirba jie daugiausiai wario kasty-nese, gywena sutikimė, waidų nėra, o kad uždirba pusėtinai, tai ne wien norėtu apsiwėti, bet czia lietuwiszkų merginų nėra.

aiszkinius, kad yra geresnių laik-raszčių, wieni priitaria, jog gerai turėti laikraszių, o kiti sako: „bene isz laikraszčio duong wal-gysi“! Ir teip pasiileks daugumas musų brolių prie raudonskurių isminties, žino tiktai tą, kad reikia paskiekti dirbti ir sunkiai už-dirbtus pinigų praleisti ant nie-ky. Kas juos gali pažadinti prie apszwietimo? Swietiszskų neklau-so, tuos laiko už bediewius. Pa-tik gal mano nuomone tame dalyke tiktai kunigai, laikydami prakal-bas, kaip tai daro kun. Milukas ir Žiliskas nuweiktų didelį dar-bą.

Isz preklisnesnių wyrų su-sitwėrė czia paszelpinė draugystė po wardu Szw. Kazimiero, bet kiek ir isz to kylo triukšmo: ne iszmaničiai dywijosi, kaip tai gali buti lietuwiszka draugystė ir wi-sokiais kraipymais pabrėkia arba karcemzose perstato tą draugystę kanadieciais arba kazokams ir tokiu budu patys nė neapsižiuri, kaip persistato swetintauziaus beždžionėms.

Kaip juokinga yra, kad daug-mas lietuvių czia wadina sawę pa-liokais (lenkais). Wiename pabri-ke nepriima į darbą lenkų, le-tu-kai jo waldžiai, o žmonės, maty-dami toki despotizmą kunigų, at-szala tikėjime ir tampa kunigijos prieszais, isz to kyla kunigų wa-dinama „bediewystė“.

Swietiszki mokytesni žmonės norėtų, kad bundant musų tautai isz lėtargiszko miego, drauge kiltų ir žmonėms reikalingos tautiszkos įtaisos, kurios atnesztų mums naudą kaip swietiszską, teip ir doriszską, o kad iki szio wisas ran-kose kunigų (kunigų ypatoje yra wisa įtekme, ką jie liepia, to žmo-nės klauso), kas jiems nepatin-ka, nuo to žmonis draudžia, ir szjaidien wisas lietuvių pasirėmi-mas ant bažnyčios: už tai ką kas raszys neraszys, tai patiks ant kelio bažnyčią ir kunigą; mat ant to remiasi wisa lietuvių politika.

Swetis.

Darbai eina gerai, dirba per dienas ir naktis su dviem darbininkų atmainom, darbininkai uždirba po 2½ dol. ant dienos. Iš kitur atkakusiam darbu sunku gauti.

Isz Westvilles, Ill.

Netekau kantrybės, tulžis gal plyšti bežiurint ir pasielgimus musų klebono, nemokancio prielancianči, žmoniskai pildyti savo pareigų kaip tikėjimo mokinio. Kam nors tinkančių pamokslų pasakyti ne nuoka, pliauška vien vosios blevis. Jo doriszi pamokinimai prasideda ir baigiasi ant "Lietuvos" ir "Vienybės": girdi, kas tuos laikraščius skaito, tas negali prigulėti ir parapiją, tam nevalia kalbėti ant parapijų susirinkimų, tokių tėvų užgimusių vaikų nekreikštytės, nors norėtų ir po 5 dol. užmokėti.

Su parapijos kasa elgiasi musų klebonas visai teip, kaip ir jo Chicago's mokytojas. Buvo čia izrinktas komitetas isz 4 parapijų ant statymo klebonijos, bet musų klebonas nepasiejo ant parapijos izrinkto komiteto, tik su keliais savo šalininkais padarė kontraktą ant pastatymo klebonijos visai komitetu nepasiklausęs. To negana, užimanis su pagelba ant savo bernų užsiraszų ir kleboniją ant savo wardo. Prie pabaigos užsasz atėjo wienas isz komiteto ir matydams, kas čia darosi, atsiskė duoti savo parasz, ant galo davėsi perkaltėti ir pasiraszė, tik paskui apsiszėkė parapiją ant keno wardo kleboniją užsaszta. Per tai parapijojai pasidalino į dvi dalis: kunigo šalininkus ir į norincius dazsinuoti tikrai ant keno wardo kleboniją užsaszta. Nesutikimai tie duoda proga kontraktoriui nesirupinti per daug apie gerumą miedegos ir kontraktą pasaszė toki, koki pat norėjo. Izsmintingesi parapijų dalis tą suprato ir ant 15 d. spalio suszaukė parapijos mitingą idant pataisyti klebono klaidas, izrinko naują komitetą ir nusprendė sulaužyti kunigo padarytą kontraktą ant klebonijos statymo. Pirmėdis dawė inezimą praszalinti kunigą nuo wedomingo mitingo. Izgirdėdž tą kunigėlis, užimanis pabandyti ginklo Chicago's kunigo su pasekme wartyjamo: puolė ant keliu, pradėjo maldą, tikėdamas tuom izardyti mitingą; bet tas ką tik nepagimdė kruwino muszio.

Ant musų parapijos mitingų paprastai klebonas su sawo 4 šalininkais weda wisą pradę, tie turi tokį jau protą, kaip ir jų ponas, kuriam tarnauja; kunigas su tais sawo bernais teip čia wisiams įgriso, kad pusė parapijų atsiskako nuo mokiėjimo, ko nors ant parapijos reikalų. Taigi mat musų kunigėlis sutvėrė čia wisai tokias salynas, kokios yra Chicago, kur per tulę laiką pats terminawo. Toliaus, zinoma, turės nuo parapijos pasitraukti dar daugias, kadangi, kaip priežodis sako; kas kokią sėklą sėja, tokį ir waisių renka; kas sėja wėją, tas renka audrą, kuri paprastai kreipiasi prieš tą, kuris wėja sėjo. Izstikro, jau dabar daug gali pas mus patikti gerų katalikų, kurie kalba: ko gi eiti į musų bažnyčią, juk joje apart neiszmitingų plionowų ant Paukszčio, ir izerno, mažai ką kitą izgirsti.

Neseniai parapijonai buvo nutarę parengti mokyklą ir pradėjo leisti wiskus mokyti, bet kunigėlis ant tėvų uždėjo mokištį (mokištis parapijinėse mokyklose Amerikoje, iszėjus nedėlinių protestonizskų, turbūt wisur yra. Red). Gal kunigėlis ir isz to laukė gero pelno, bet apsiriko, kadangi tėvai atsiskakė nuo mokiėjimo.

Gana wienok jau tu musų parapijinių waidų.

Darbai eina čia gerai, per tai ir ginorių atwaziuoja diktai. Neseniai wienas lietuwys, pridribęs skolų, kiek tik buvo galima, nežinia kur iszwasziawo.

Žinomas.

Argi tai būtų pradžia daleidimo?

Per paczta neseniai nusiznaciau į Lietuwą sawo szwogerį Nerio Trumpą Geografią, "Lietuvos" iszleista; ant adreso uždėjau paaiszinimą angliszkų kalboje;

jeigu ji bus cenzuros perleista, kad ją atidiotų adresantui, jeigu gi ne, kad būtų sugrąžinta atgal. Dabar gawau padėkawonę už teip gražią knygą, kurią mano szwogeris gawo. Wisi stebisi, kaip ir kokiū būdu Amerikoje iszleista lietuwiszką knygą galėjo ateiti per paczta ir tapo iszduota adresantui Lietuwėje? Argi ja cenzura perleido? Dabar iszleidžiu Mokslą apie žemę ir kitus swietus ir žiurėsiu, kas su ja atsitiks?

J. Naujokas.

Ar minėta kniga buvo siųsta atidarytame konwerte, kaip paprastai siunčia drukuotus daiktus, ar uždarytoj, kaip gromatos? Uždarytos konwertos su mažesnėmis knygoms ir pirma kaip kada neužtėmytos patekdawo adresantams, kadangi tokių ir cenzura ne siunčia. Paaiszinimo angliszkų kalboje ant adreso maslokski urėdijai wisai galėjo ne suprasti ir ant jo netėmyto. Jeigu perėjo per cenzurą, tai ant konwerto turėjo but cenzuros pečėžė. Jeigu to nėra, tai ir minėta knygutė cenzuroje ne buvo.

Red.

Isz Traverse City, Mich.

3 d. spalio nelaimė patiko lietuwį Jurgį Gaubą. Dirbo jis lentų pjowinyzioje Traverse City Lumbers Co.; sortawo lentas, taigi atsikyrinėjo geras nuo negerų ir lygino prie pjowimo pagal reikalingą mierą. Nupjautas lentos galas sweriantis apie tris swarus smarkiai szoko į szalį ir pataikė į kairiąją ausį, perskėlė ausį ir kaulą apie ausį. Nelaimės pagautas puolė ant žemės be žado. Paszaukė daktarą, kuris aprizo žaizdą, atgawino ir paskui liepė Gaubą pargabenti namon. Wiltsis ant iszėjimo nebuwo didėlės, dabar wienok yra jau wiltis, kad iszgis, sweikata pradėjo žymiai taisyti. J. Gaubas priguli "United States Benevolent Society", isz kurios gauna paszelpą laike ligos po \$7.50 per sanwaitę, teipogi ir prie "Catholic Mutual Benefit Association"; paskutinė organizacija yra panasz į musų Susiwenyją, tik ji duoda paszelpą ir lojog.

Wietinis.

Wietu musų spaudos parodai.

"Vienybė" pranesza, kad wietu musų spaudos dalies ant ateinančios wisoswietinės parodos Paryžiu galutinai parupinta skyrė prancuziszkos etnografiszkos draugystės. Platesnis žinias komitetas žada pagarsinti wėliaus. Etnografiszkame skyrėje perstatant musų spaudą negalima bus paigianėdinti wien knigomis, reikės parupinti dar daugias daiktų parodanczių lietuwų gyvenimui.

Trukis suwaziņejoj.

SKRANTON, PA. 7 spalio trukis suwaziņejoj ant smert Joną Jaromolą, 18 metų lietuwį. Paėjo jis isz Sawalkų gub. Nadniemen gmino, tik 3 mėnesiai kaip atwėjo į Ameriką.

J. Petrikis.

Skaitlines lietuwiszkos parapijos Panėlės Szw. Marijos Aniolų Karalienės Brooklynė.

1 d. Spalio mėnesio 1899 m. mes žemias pasirasz, apskaitę wisas skaitlines (rokundas) parapijos knygoje atradome, jog nuo uždėjimo parapijos iki 1 d. spalio buvo jeigos ir parapijos kasa (izda) 29843 dol. ir 10 centų, iszeigos 19201 dol. ir 48 centai, gryno pinigų. Po supirkimui ir įtaisymui naujos bažnyčios pasilikio idė 17821 dol. ir 62 centai. Isz tu pinigų, perkant bažnyčią ant kampo So 4—os ir Roebing str. užmokėta "cash" 8.250 dol., 17.000 dol. paskolyta ant mortgage, apsisūmus mokiėti po 5%. Kontraktoriui už darbą prie naujos bažnyčios ir klebonijos užmokėta 9.000 dol., kitų jam prigulinczių už darbą pinigų kontraktierius palauks 90 dienų ne reikalaujamas jokio procento. Aukų naujos bažnyčios pagražinimui surinkta iki 1 d. spalio incliusiwe pas kleboną radome 462 dol ir 45 centus. Isz tu pinigų jau yra iszmokėta už 4 langus 240 dolierius ir 100 dolierius duota ant rankos už Diewo stalą.

Žinomas.

ir spawiednyčią. Atsakanciam iszdabinimui naujos bažnyčios, kad ir prasziausiam, reikia dar kokių 200—300 dolieriu.

Szta pilnas iszskaitymas ineiogos ir iszeigos nuo uždėjimo parapijos iki 1 d. spalio 1899 metų:

Jejo kasa	\$1702.20	Iszejo	\$680.57
1896 jejo	\$5481.28	"	\$2545.77
1897 "	\$6329.42	"	\$3755.72
1898 "	\$5764.69	"	\$2049.33
1899 Lkvr.	\$738.54	"	\$514.60
" 11 Lkvr.	\$3201.61	"	\$920.88
" 11 Lkvr.	\$4425.18	"	\$1554.61

Isz wiso jejo kasa \$29843.10 " \$12021.48 Isz wiso atliko kasoje \$17821.52 Aukų papuozimui naujos bažnyčios iki 1 d. Spalio surinkta \$462.45

Kun. A. M. Milukas, klebonas.

Jurgis Vokietaitis, prezidentas.

Juozas Katilius, kasierius.

Jonas Vasiliaszkas, sekretorius.

Kazys Brusokas.

Isz Manilles.

Czia baigiasi lytų laikas. Todėl amerikoniszkai jenerolai rengiasi į smarkesnę karę su filipinieciais. Jen. Otis žada užbaigti karį trumpa laika, bet kaip pasiseks, tai nežinia. Czia yra amerikoniszkos kariuonės apie 25000; be wiek kiekwieną dieną atwaziuoja po kelis szimtus naujų kariuwių, bet su tiek dar negalima pergalėti filipiniecių. Dabar apie Manilę spakaina, bet 10 mylių už miestą dažnai atsitinka musziai. Filipiniecių kariuwiui isziskyrstę po wisus salas Luzon krasztus, tai ne žinia, kiek kur jų yra. Per tai amerikonas labai sunku suwadyti pasikėlėlius. Po wadownystę jen. Lawton mus pulkas iszwasziuos ant salos Panay. Ten yra 2 regimentai pėksztinčių ir mažas skaitlius artilerijos. Pirma apistojojimo wietu paskirtas miestas Iloilo, o paskui tai eisime per wisą salą, pakol neužimsime wisus miestus ir miestelius. Ant salos Panay Amerikos kariuwių bus per 2000, o filipiniecių 20000, tai kiekwienam kariuwiui iszpuola po 10 filipiniecių nuszauti, o mes turime po 100 szuwių.

Amerikoni tikisi lengwai pergalėti, bet ne žinia, kaip pasiseks. Prasiplatino paskalas Manilėje, kad amerikoni sugawo Japonijos laivą, wėžantį filipinieciams 20000 karabinų, amunicijos ir daug pinigų. Kiek čia teisybės, nežinau.

Jonas Janelionas.

Isz wisur.

|| Brazilijos porte Santos, kaip garsina to krasztu randas, apsirėskė azijatiszkas maras.

|| Norwegijos pakrantėse siautė baisios wėtros, laike kurių jurėse prigirė mažiausiai 150 žmonių, isz kurių 100 buwo žwejų; 30 isz jų griztant namon, užklupo wėtra ir paskandino.

|| Badas Pytinėse Indijoje užima plotą apie 300,000 angliszkų mylių, ant kurio gywana 30 milijonų gywentojų. Randas maitina 300,000 baduolių, bet maisto reikalaujančių yra daug daugias.

|| Pagal paskutinį žmonių suskaitymą, Wokietijoje yra 51760000 gywentojų, isz to wiciszkų 25400000, moterių 26360000; taigi bewiek wienam milijonui wokietaczzių truksta wyrų ant apsiwedimo.

Pietinėje Italijoje siautė baisios audros ir lytus, kurie pagimdė didelius twanus. Mieste San Giorgio's ugruiwo 20 namų, wandens namszė geležinkelio tiltą. Mieste Montė Mesonda perkunas trenkė į bažnyčią laike diemaldystos, užmaszė 3 žmonis, sužaidė gi 40.

|| Netoli Lubino, Lenkijoje, ant geležinkelio atsitiko neseniai bails nelaimė. Nuo bėgancio prieszkalną taworinio trukio nusikabino netikėtai 8 wagonai ir smarkiai bėgo pakalne žemyn toms paczioms szėnims, ant kurių dirbo taisanti kelią kariuwi, kurie nespėjo pasitraukti. Tryliką kariuwių ratal wisai sudraskė, 29 gi sunkiai sužaidė.

|| Pereitą metą daugiasia knygų iszleido Wokietijoje, nes 28908 knyrų wietu užima Prancuzija su 13268 knygoms (tik kiek Britanija ir Amerika drauge), Italija su 9567, Britanija su 7249, Swiwenyotos Wieszpazystės turinczius duosy tiek gywentojų kaip Prancuzija tik 5315 knygų te iszleido; Maskolija iszleido gi tik 3154.

|| Nė wiename ant wiso swieto mieste neiszeina tiek laikraszczių kiek Paryžiu, nors kaslink gywentojų skaitliaus, už jį didenis yra Londonas ir New York su Brooklynu. Paryžiu iszeina 142 kasdieniniai laikraszczi, 736 kas sanwaitiniai, 884 kas mėnesiniai, 114 iszeina syki ant bertainio metų, 7 gi kas pusę metų. Kituose Prancuzijos miestuose iszeina 355 kasdieninių laikraszczių. Prisiilaikant tos paczių normos ant gywentojų skaitliaus, lietuwiams prideretu turėti 37 kasdieninius laikraszczius, o tuom tarpu ne turime tokio nė wieno.

Wietines žinios.

— Chicagoj pakilo pieno prekės: dabar už kwortą pieno reikia mokiėti po 7c., o ant žiemos keti na dar labiaus prekės pakelti. Chicago Milk Dealers Association iszsiuntė agentus pas farmerius, kuriuos prikalbinėja nepardawinėti pigiaus, kaip pagal užgirtas asociacijos prekes.

— Pereitos nedėlios rytą užidegė szopos prie Hansono saliuopo nr. 323 92nd st. ir ugnis teip greitai platinosi, kad iszkinino namus bewiek ant wiso bloko. Blėdį ugnies padarytą skaito ant 150000 dol. ne skaitant sudegusių krutanczių gywentojų turty. Ugnagesiams prie gesinimo ugnies atsėjo szokinėti per langus isz deganczių triubų. Du ugnarsargių oficerai ir wienas paprastas sargas sunkiai apsikūlė ir apdegė. Apart to, apie 12 deganczių triubų gywentojų, szokinėdami per langus nuo augztutinių lubų, teipogi sunkiai apsikūlė.

— Pereitą nedėlį, 22 spalio, dwi lietuwii porį, kun. Krawczuno parapijonai, emė szliubus lenkų neprigulmingose bažnyčiose. Kun. Krawczunas, primdamas užsakus, prižadėjo duoti užsliubus nedėlioje. Besibagiant užsakams, jaunawedžiai susirėgė wisą ant westuwų, susikwietė swezczius ir subatoje nuėjo pas kun. Krawczuną baigti szliubo derybas. Kun. Krawczunas atsiminė, kad nedėlioje jis turi parengti "fairį" lietuwų girtuokliawimui, o kada westuwės su muzikomis susitelks prie bažnyčios į salionus, gali patraukti isz "fairio" wisus parapijonus ir tokiu būdu daugiau ant sawo "fairio" žudyty kaip ant jų dwiejų szliubų uždribtu, taigi ir atsiskakė nedėlioje szliubus duoti. Jaunawedžiai emė ant kunigo rugoti už suwadžiojimą ir įtraukimą į kasztus, sakė: "jeigu negalėjom nedėlioje duoti szliubo, reikėjo neprizadėti". Kun. Krawczunas rugojanczius iszsiwijo per duris ir pabaižta. Jie dar nuwaziawo pas kun. Stuczka į lenkų parapiją, bet ir Stuczka nedawė szliubo, pakol neperpraszy kun. Krawczuno. Ant galo žmonės buwo priwersti waziuoti prie lenkų neprigulmingo wyskupo Kozlowicko. Tasai sutiko szliubus duoti, tik liepė pirma szliubo atbuti iszpažinti. Jaunawedžiai sutiko; wienai porai dawė szliubą wyskupas Kozlowicki Wisų Szkwietu pas Kozlowicki Wisų Szkwietu iszbažnyčioje, kitai kun. Rusicki Sz. Kryžiaus neprigulmingoj bažnyčioje. Kurie bwo ant szliubo Wisų Szwentų neprigulmingoje bažnyčioje, giria, kad bažnyčia yra puikiai iszrėdyta (netėip kaip Krawczuno tyg daržinė stulpais paramstyti) ir ant szliubo uždėbė žwakes: ant wisų altoarių ir pats wyskupas pasakė gražų pamokslą apie swarbą moterszės Sakramento. Užmokesties už szliubą nė jokios nereikalawo. Jaunawedžiai isz sawo liuosu noro paukawo po \$5.00 ir už tai wyskupas užsikwietė juos į sawo rezidenciją ir swetingai pawaiszino. Tai mat kun. Krawczunas per tris nedėlias dirbo gareindamas užsakus, o neprigulmingas wyskupas už szliubus pelnus suėmė. Argi neskriauda musų klebonui?

Redakcijos atsakymai.

P. RUTKAUSKUI. Tą patį klausymą Paryžiaus parodos komitetui "kasieriaus pakėlėme pereitame "Lietuvos" numerij. Dabar reikia laukti atsakymo komiteto wirszininkų, kuriems priguli atsilepti. Todėl pakeliamą antur kartą tą patį klausymą Tamistos rasztelį ne talpinsime.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tasa.)

Elasmosaurus, Clidastes, Mososaurus.

Is esančių ant augščiaus padėto paveikslėlio: Elasmosaurus turėjo 50 pėdų ilgio; Clidastes turėjo 40 pėdų ilgio, o Mososaurus visai suaugęs turėjo 75—80 pėdų ilgio. Elasmosaurus turėjo daug atmainų, isz kurių Elasmosaurus platyrus gyveno gilesniuose vandenyse. Maitinosi jie žuvimis, prigulėjo prie draskanczių sutvėrimų.

Mososaurus buvo wienas isz didžiausių šitos veislės sutvėrimų, isz jų Mososaurus princeps turėjo apie 80 pėdų ilgio. Clidastes gi prigulėjo jau prie mažesnių.

Tulos veislės šitų sutvėrimų turėjo sklerotikaliskas akių užlangas, panašias į tas, kokias matėme pas ichtyosaurus, kurios jiems palengvino matymą lygiai is arti, kaip ir is toli. Oda jų buwo lygi, be jokiu kaulinių akstinų arba žvynų.

Saukis Tylosauro.

Leiodon proriger surastas kreidiniuose sluogsnuose Šiaurinės Amerikos; jis turėjo 80 pėdų ilgio. Snukis jo buwo ilgas, is dalies panašus į ersketų snukį. Platecarpus ir Tylosaurus turėjo užsmallintą galvą.

Gerai užsilikusis liekanas Leiodonų profesorius Cope iskasė Naujame Meksike. Kansasas tas pats Cope iskasė dar geriaus užsilikusį skeletą Leiodono dyspelor; nors skeletas ne buwo pilnas, bet is sudėjimo nugarkaulio galima matyti, kap atmainos surastos Kansasas ilgis buwo per šimtą pėdų. Tokių ilgų reptilijų arba slankiojančių dabar nėra ant žemės, net didžiausi is kada nors gyvenusiu ant žemės sutvėrimų šios dienos didžiuwai neilgesni už paminėtą paskutinį Leiodono atmainą, tik kunas jų buwo laibas.

Clidastes liekanas rado Kansasas kreidiniuose sluogsnuose ir tai ne wieną, bet 10 atmainų. Tie buwo jau mažesni už Leiodonus ir Mososaurus, turėjo 40 pėdų ilgio. Nedidelis bet gražus buwo Clidastes tortor.

Clidastes cinneriarum.

Kunas jo buwo laibutis, galva ilga panaši į jėti. Liekanas tos atmainos rado teipogi Kansasas kreidiniuose žemės sluogsnuose. Kaulai buwo ismėtyti, matomai pasimirus, kunas buwo sudraskytas draskanczių žuvių arba kitų wandeninių draskanczių sutvėrimų.

Pterodaktyliai arba lakiojanti drakonai.

Kaip vandens nuo labai seniai apgyventi gyvų sutvėrimų, teip ir oras pirm atsiradimo paukščių, apart wabalų, is kurių kaip kiti buwo neispasakyto didumo, turėjo dar ir kitokių sutvėrimus, kurie jame skraidė teip kaip šios dienos šikšnotsparniai arba Australijos lakiojanti sunės. Tuose jau laikuose, kada wandenyse gyveno pirmiaus aprašytos žuvis ir kiti gyvi sutvėrimai, tulų mokslinei wadinami lakiojančiais arba sparnuotais drakonais; jie yra tokiais slankiojančiais arba reptilijomis kaip ir negalinti lakioti pirmiaus aprašyti sutvėrimai.

Matyti, kad wiena is reptilijų veislė kokių nors būdu sugriebė sparnus ir igawo galėjimą lakioti ant oro, teip kaip tas atsitiko ir su prigulinciais prie žindanczių žvėrių šikšnotsparniais ir lakiojančiais sunimis. Kadangi jie be abejonės prigulėjo prie reptilijų, nors is dalies panašus į paukščius, tai juos ir praminė lakiojančiais drakonais arba Pterodaktyliais.

Seniai praėjusiuose laikuose, kada ant žemės wiespatawo reptilijos, kada ne buwo dar šiltakraujų žindanczių žvėrių, kaip sako garsus prancuziszkas mokslineis Cuvier, terp reptilijų, kaip parodo iskasamos is žemės jų kunų liekanos, buwo didesnis negu dabar wvairumas. Terp tu išnykusių, kokiems terp dabar gyvenanczių ant žemės nėra panašių, žingeidžiausi buwo Pterodaktyliai (wardas paimtas is grekiskos kalbos: pteron—reiskia sparną; dactylus—pirštą) arba pirstasparniai; jie galėjo lakioti su pagalba istiestos plėvės terp ilgų pirštų, kaip tai yra pas šikšnotsparnius, bet ne su pagalba sparnų be atskirų pirštų, kaip tai yra pas paukščius, tik su pagalba plėvės paremtos ant prailgintų mažųjų pirštų, pasilikę gi pirštai buwo trumpi, užbaigti aštriais nagais.

Wienaitinė reptilija is dabar gyvuojančių, galinti užsilaikyti nors trumpą laiką ant oro—yra tai teip wadinamas lakiojantis driežas mokslinei wadinamas Draco volans, bet is

tikro jo ne galima wadinti lakiojančiu, kadangi jis ne gali nuo žemės pasikelti ant oro. Kraštines kaulų briauos jo teip isiskėtusios plačiai, kad islaiko plačią iskėstą odą, kuri yra kaipi nupuolimo prietaisa wartojama prie nusileidimo nuo iskilusių orlaivių. Su jos pagalba minėtas driežas negali liuosai lakioti ant oro, bet gali persokti greitai nuo medžio ant medžio, nors wienas nuo kito butu tolokai.

Iki šiol pažįsta jau daug pterodaktilijų tipų. Wieni is jų mažiečiai, nedidesni už šios dienos visiems pažįstamus šikšnotsparnius, kiti turi kumėsio didumą, kiti didenis; pas didžiausius gi plotis sparnų siekia 25 pėdų. Tirinėtojai tikėjo, kad pterodaktyliai galėjo nutupty ant medžių, prisikabinti prie uolų kaip šikšnotsparniai, tvirtai stovėti ir bėgioti ant žemės suglaudę sparnus. Czia reikia wienok pridurti, kad Pterodaktyliai arba, kaip juos kiti mokslinei wadina, Pterosaurai (sparnuoti driežai) ne turėjo tokių sparnų kaip paukščiai. Is pradžių šituos sutvėrimus mokslinei wadino, prie kokio skyriaus gywuolių prijungti: tai jungė juos su reptilijomis, tai su paukščiais, net su žindanciais žvėrimis. Is mokslineių pirmutinis Collini, direktorius Manheimo muzejaus, aprašė 1784 m. skeletą šito skyriaus sutvėrimo, kurį jis palaikė už prigulintį prie wandeninių reptilijų. Buwo tai wienok skeletas pterodaktilio, turinčio ilgą snapą. Rado jį Solenhofe litografiszkos akmens sluogsnuose Bawarijoje. Collini is akmens galėjo atskirti wien galvą, kaklą, mažą uodegą, kairiąją užpakalinę koją ir abidi rankas. 1809 m. kaulai tie pateko garsiam Cuvieriui, kurisai tuojuos pažino, kad yra tai kaulai slankiojančio (reptilijos), sutvėrimo galinčio lakioti; todėl jis užmanė duoti tam sutvėrimui wardą Pterodactylus. Iki šitam prancuziszkam mokslineiui net terp specijalistų ne buwo wienokios nuomonės: wieni, net pagarsėję mokslineiiai šituos sutvėrimus laikė už paukščius, kiti už šikšnotsparnius. Cuvier wienok isaiškino klaidas anų mokslinečių. Pagal Cuviero nuomone, tupint pterodactyliams arba waiškiojant, jie negalėjo naudotiesi is savo pirmutinių kojų, prie kurių buwo pritvirtintos anos plėvės duodančios galėjimą lakioti, bet laikė jas suglaudę kaip paukščiai sparnus; savo mažais pirštais galėjo kabintiesi medžių šakų, uolų; taigi ant žemės jie galėjo waiškiojoti tik ant paskutinių kojų teip kaip ir paukščiai ir teip jau kaip ir paukščiai turėjo laikyti ir kaklą istiesta ir užriesta į užpakalį, kadangi kitaip kaklas ne būtų galėjęs islaikyti didelės ir sunkios galvos.

Kaip jau augščiaus paminėjome, mokslineiiai pažįsta jau ne mažai wiesių šito skyriaus sutvėrimų. Swarbesnius is jų pasistengsime žemiaus aprašyti.

Dimorphodon macronyx.

Pterodactylus Dimorphodon macronyx ne buwo didelis, didesnių už gaidį iki šiol nerado. Rado jo skeletą pirmiausiai 1828 m. lejaso sluogsnuose Anglijoje. Wardą macronyx davė jam dėl didelių nagų, kokius turėjo ant kojų. Jie turėjo ilgą kaklą, o didelę galvą, kokios negalėjo islaikyti silpno sudėjimo kaklo sanarių; ant sudrutinimo kaklo jie turėjo paraleliskai bėgancius ryšius. Tokių ryšių pas šiadien gyvenanczių driežus visai nėra, kadangi jie to ne reikalauja, turėdami galvą ant trumpo kaklo. Kaklo sanariai pas šitą atmainą dideli, druti ir teip sudėti, kad gywuolys lakiodamas galėjo suriesti kaklą pavidalo literos S. Rodosi, kad gywuoliai šitos veislės galėjo waiškiojoti ant žemės suglaudę sparnus, galėjo nutupty ant medžių besikabindami už šakų kojomis ir dantimis. Sparnai buwo pritvirtinti ne tik prie mažiųjų pirštų bet ir prie uodegos, todėl užriesti jie turėjo trikampį pavidalą.

Scaphognathus crassirostris, pramintas teip dėl didelio snapo ir žandų, tveria kitą veislę. Uodega jo buwo trumpa. Liekanas jo rado teipogi litografiszkos akmens sluogsnuose Selenhofe, Bawarijoje.

Pterodactylus spectabilis, surastas tuose jau litografiszkos akmens sluogsnuose Bawarijoje, turėjo teipogi trumpą uodegą, bet galva jo buwo mažesnė, gražesnė, labiaus panaši į galvą paukščio. Jis buwo mažutėlis, ne didesnis už visiems pažįstamą žvyrbėlį. Kaklas jo buwo, prilyginant prie viso kuno didumo, teipogi ne ilgas, susidėję is nedaugelio sanarių. Ilgas, laibas smailus snapas buwo raganinis, kankalis gi panašus į paukščio kankalį. Žanduose dantų ne turėjo. Maitinosi jis žirgeliais ir kitokiais wabalais, kokių laike tvėrimosi litografiszkos akmens sluogsnų jau ne truko ant žemės. Veislės turinczius dantis maitinosi žuvimis, kurias gaudė lakiodami ties vandens paviršium.

Pasiremdamas ant didumo akių, Cuvier nusprendė, kad pterodaktyliai ant įieskojimo maisto isėidawo naktimis, kaip ir šios dienos šikšnotsparniai.

Seniaus tikėjo, kad paukščiai skiriasi nuo pterodactylių tuom, kad ne turi dantų; bet teip galima kalbėti tik

Skeletas Pterodactylus spectabilis, apie dabar gyvuojančius ant žemės paviršiaus paukščius. (Toliaus bus.)

